פתיחת קופסאות ובקבוקים

א. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמו עמוד א

שובר אדם את החבית לאכול הימנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי ואין נוקבין מגופה של חבית דברי רבי יהודה וחכמים מתירין.

ב. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף לג עמוד ב

דתניא רבי אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שיניו וחכ״א לא יטול אלא מאבוס של בהמה ושוין שלא יקטמנו ואם קטמו לחצוץ בו שיניו ולפתוח בו הדלת בשוגג בשבת חייב חטאת במזיד ביו״ט סופג את הארבעים דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות ... ולית ליה לרבי אליעזר הא דתנן שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי אמר רב אשי כי תניא ההיא במוסתקי.

ג. רש״י מסכת ביצה דף לג עמוד ב

ולית ליה לרבי אליעזר כו׳ - והא הכא דכי מתכוין לעשות כלי איכא חיובא דאו׳, וכי לא מתכוין - לא גזור רבנן לכתחילה. כי תניא ההיא - דמותר. במוסתקי - חבית שבורה שמדבקין שבריה בשרף של עץ שקורין שף... וכיון דרעועה היא - ליכא למגזר בה שלא יתכוון לעשות כלי.

ד. תוספות מסכת שבת דף קמו עמוד א

ותימה לרבי מהא דתנן בפרק בכל מערבין גבי עירוב נתנו במגדל ונועל בפניו ואבד המפתח הרי זה עירוב ופריך בגמרא אמאי הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא ומשני רב ושמואל דאמרי תרווייהו הכא במגדל של בנין עסקינן ור״מ היא כו׳ ואמאי מבעי ליה לאוקמא הכי ומעיקרא נמי מאי קאמר והלא יכול לשבר ולפתוח את המגדל וליטול את העירוב כי היכי דהכא שרי לשבר החבית וליטול הגרוגרות ואם באת לחלק בין נטילת העירוב לנטילת הגרוגרות א״כ קשה היכי מוקי לה התם כר׳ מאיר ונראה דהתם אסור לשבר את המגדל והכא דשרי לשבר את החבית משום דמיירי במוסתקי כדמוקי לה בביצה פרק המביא כדי יין ... וכן כולה שמעתא דהכא במוסתקי ואע״ג דהתם בביצה לא מוקמינן הכי אלא לר״א דפריך ולית ליה לר״א הא דתנן שובר אדם את החבית כו׳ ועלה משני מתני׳ במוסתקי מ״מ אפי׳ לרבנן מיבעי לאוקמי הכי דרבנן לא פליגי אדר״א דקאמר לא יקטמנו פי׳ לא יקטום את ההדס להריח בו אלא משום דאיהו סבירא ליה דבקטימת קיסם חייב חטאת כשקוטמו לחצות בו שיניו וא״כ אי לא מוקמינן לה במוסתקי עלייהו איכא למיפרך ולית להו הא דתנן כו׳ הלכך מיבעי לן למימר דאליבא דכולהו מיירי מתני׳ במוסתקי והשתא אתיא שמעתא שפיר, מ״ר, ובגמ׳ ירוש׳ בפרק בכל מערבין מצאתי הדא דתימא במגדל של אבן אבל במגדל של עץ נעשה כשובר החבית לאכול ממנה גרוגרות.

ה. חידושי הרשב״א מסכת שבת דף קמו עמוד א

שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות. פירש רש״י ז״ל משום שאין במקלקל שום איסור שבת, ואינו מחוור בעיני, דאי משום מקלקל, לכתחלה היכי שרי, וי״ל כיון דבעלמא במקלקל פטור אבל אסור הכא משום צורך שבת מותר לכתחלה, אלא דאכתי קשיא לי....

ובתוספות הקשו על משנתינו דהכא מהיא דתנן בעירובין ...ומשום כך אמרו דמתניתין דהכא במוסתקי.... ואף פירוש זה אינו מחוור בעיני... אבל בנותן עירובו במגדל היינו טעמא משום דהתם במגדל גדול מיירי דהוי כמו אהל ושייך ביה בנין וסתירה, הא במגדל קטן לא שייך ביה טעמא דבנין וסתירה והיינו טעמא דחבית, וכן פירש רש״י ז״ל שם בעירובין (ל״ה א׳), וכן מוכחא כל אותה סוגיא ששם דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים ומותר לשוברו, אלא טעמא דמגדל משום דאין לו דין כלי.

ו. שו״ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קכב

והנכון לע״ד דהא גם על הר״ן קשה דגם הוא סובר דיש בנין בכלים כדאיתא בדבריו ר״פ הבונה א״כ איך מותר בכלי קטן הא אוסר בכלי גדול מטעם דיש סתירה א״כ גם בקטן הרי כיון שיש בנין יש סתירה ואיך כתב בכאן דאין סתירה בקטן וסותר דברי עצמו ועיין בב״י שהקשה זה ותירץ שהר״ן מחלק בפי׳ הבונה דבעושה כלי מתחלתו או כלי שנתפרק וצריך אומן בחזרתו לא מיקרי בנין בכלים אלא עושה כלי מיקרי ומיחייב משום בונה אבל בכלי שנתפרק וא״צ אומן בחזרתו אין בנין בכלים והביא כן גם מהמ״מ פ״י הי״ג. ולכאו׳ אינו מובן במה מחולקין דברי הר״ן מדברי התוס׳ שלהתוס׳ א״א לחלק בין גדול לקטן בשלם ולהר״ן יש לחלק, וצ״ל בכוונתו שהר״ן אינו מחלק בין בנין גמור וסתירה גמורה לבנין וסתירה גרועה, אלא רק בין אם הוא כבר כלי לעשיית כלי, דמפרש שמה שאמרו אין בנין בכלים הוא בדוקא אחר שכבר הוא בשם כלי כגון בנתפרקו וא״צ אומן דעדיין שם כלי עליו וה״ה אם מוסיף בו אינו חייב משום בונה דכיון דהוא כלי נמצא שעשייתו הוא בכלים וע״ז אמרו אין בנין בכלים אבל בעושה כלי מתחלתו הרי אינו עושה בכלי דהא עדיין ליכא כלי לא מיקרי בנין בכלים אלא הוא בונה כלי וחייב משום בונה... והטעם אולי

משום דבקרקע יש חשיבות מלאכה דבונה בכל משהו שעושה שמדבר המיטלטל מחברו להיות קבוע, וכן הוא בכלי גדול שנחשב אהל ודבר קבוע מחמת גודלו הוי כל משהו שמוסיף בנין וכשנוטל הוא סותר בכל משהו שסותר הקביעות שעשה אבל בכלים קטנים שאין קבועין אין שום חשיבות מלאכה על מה שמוסיף אף שנקבע לכלי שלא נתחדש איזה חשיבות על הדבר שהרי הוא מיטלטל כמתחלה וגם אין חשיבות מלאכה על מעשיו מאחר שבלא מעשיו נמי היה בשם כלי. אבל היכא שבמעשיו נעשה בשם כלי כגון בעשה כלי מתחלתו או שנתפרק באופן שצריך אומן להחזירו שבטל מתורת כלי הרי יש כאן חשיבות מלאכה גדולה על מעשיו שהרי ממעשיו נעשה כלי ואין לך בנין גדול מזה, עכ״פ איך שנימא בטעם הדבר הא סברי הר״ן והמ״מ שרק בונה בכלים שישנם כבר בשם כלים אמרינן דאין בנין בכלים אבל בעושה בשם כלי במעשיו עתה יש בנין.

ז. בית יוסף או״ח סי׳ שיד

וגם תירוץ זה הזכירו התוספות בפרק בכל מערבין אלא שנראה שלא סמכו עליו משום ההיא דמאן דעייל שופתא בקופינא דמרא חייב משום בונה אע״ג דכלי קטן הוא. ולהר״ן שסמך על תירוץ זה איכא לתרוצי דכי אמרינן אין בנין וסתירה בכלים הני מילי בכלי שנתפרק ואין צריך אומן בחזרתו אבל עושה כלי מתחלתו אי נמי כלי שנתפרק וצריך אומן בחזרתו כל שהחזירו לא מיקרי בנין בכלים אלא עושה כלי מיקרי ומיחייב משום בונה.

ח. שולחן ערוך אורח חיים סימן שיד סעיף א

אין בנין וסתירה בכלים. וה״מ, שאינו בנין ממש כגון חבית, הגה: שאינה מחזקת ארבעים סאה (ת״ה סי׳ ס״ה), שנשברה ודיבק שבריה בזפת, יכול לשברה ליקח מה שבתוכה ובלבד שלא יכוין לנקבה נקב יפה שיהיה לה לפתח, דא״כ הוה ליה מתקן מנא; אבל אם היא שלמה, אסור לשברה אפי׳ בענין שאינו עושה כלי.

ט. טור אורח חיים סימן שיד

ובסמ״ק כתב ובשבירת פותחת של תיבות נחלקו בה ה״ר אלעזר מתיר והר״י אוסר ומיהו ע״י נכרי יש להקל ע״כ.

י. שולחן ערוך אורח חיים סימן שיד סעיף ז

חותמות שבכלים, כגון: שידה, תיבה ומגדל שהכיסוי שלהם קשור בהם בחבל, יכול להתירו או לחתכו בסכין או להתיר קליעתו; ודוקא כעין קשירת חבל וכיוצא בו; אבל פותחת של עץ ושל מתכת, אסור להפקיע ולשבר דבכלים נמי שייך בנין גמור וסתירה גמורה. ומטעם זה אסור להסיר הצירים שקורים גונזי״ש שאחורי התיבות אם נאבד המפתח, ויש מתירים בזו. ושבירת פותחות של תיבות, יש מתיר ויש אוסר, ויש להתיר ע״י א״י.

יא. ביאור הגר״א אורח חיים סימן שיד סעיף א

כגון. שבת קמ״ו א׳ והרשב״א והר״ן חולקים על זה וכתבו דדוקא לר״א מוקמינן הכי דלחכמים כיון דפטור אבל אסור במקלקל מותר לכתחלה וכן מוכח הסוגיא די״ט שם וכן הסוגיא דפ״ג דערובין לפי הס״ד ה״א במגדל של עץ דאהל הוא וכ״מ שם דקאמר מ״ס אהל הוא ומ״ס כו׳ אלמא דלמ״ד כלי ש״ד וכ״ד רש״י שם או הס״ד במגדל של אבן כמ״ש בירושלמי שם והביאו תוס׳ שם ושם וכן מש״ש הכא במנעול קטיר במיתנא נמי כה״ג דאהל הוא וע׳ בהג״ה שאינה כו׳ וע׳ מש״ל וכן עיקר:

שאינה מחזקת. דתוס׳ בערובין שם תי׳ בתי׳ ראשון דההיא דערובין במגדול גדול עסקינן וכן כ׳ שם רש״י ור״ן וכ״כ רשב״א וכ׳ דכן מוכיח סוגיא דשם וכ׳ בא״ז שאינה מחזקת כו׳ וכ״כ רש״י שם ל״ה א׳ ד״ה ומתני׳ וכמש״ש ל׳ ב׳ וע״ש רש״י ד״ה שמיה כו׳ וכמ״ש בפ׳ ט״ו דכלים ופ״ח דאהלות ובאהל כ״ע ל״פ כמ״ש בעירובין שם ורש״י אזיל לשיטתיה דס״ל דאין בנין וסתירה בכלים לעולם כמ״ש בשבת ע״ז ב׳ וע״ש ברש״י וההיא דר״פ הבונה רב ס״ל דיש בנין בכלים אבל לדידן דקי״ל כרבא קכג ב׳ קי״ל כשמואל דאמר משום מכה בפטיש דר׳ יוחנן שם ס״ל כוותיה וכן פי׳ רש״י שם מז א׳ וקכ״ב ב׳ משום מכה בפטיש וכן ההיא דחוליות מ״ו א׳ ודשידה עירובין ק״ב ב׳ הכל כפי׳ משום מכה בפטיש וכן מ׳ בשבת ע״ח ב׳ המנפח בכלי כו׳ ומה שהקשה בהגמ״ר דרב אהדדי דקאמר מסיקין בכלים י״ל דגרמא מותר כמ״ש בפט״ז. וההיא דערובין קס״ד דמיירי במגדל של אבן כמ״ש תוס׳ בשם ירושלמי והירושלמי מסייע לרש״י ומ״ש שם במנעול קטיר במיתנא פרש״י שם במגדל גדול ובאהל ודאי יש סתירה כמ״ש שם ובר מן דין צ״ל במיתנא משום ובעי סכינא למפסקיה כו׳ אבל בשל עץ אפי׳ לר׳ נחמיה מותר וההיא די״ט דמוקים במוסתקי אדרבא משם מוכח דאין בנין מדפריך לר״א משום גזירה ולא משום סתירה לס״ד דלא איירי במוסתקי ומ״ש ובלבד שלא יתכוין היינו משום מכה בפטיש כנ״ל ועתוס׳ שם ושבת ק״ב ב׳ וקמ״ז א׳:

יב. ביאור הגר״א אורח חיים סימן שיד סעיף ז

ודוקא. מדאמרינן בערובין במנעול קטיר במיתנא ש״מ דפותחת אסור ועתוס׳ וראי״ש שם והתוס׳ הלכו לשיטתן דס״ל הכל בכלי כנ״ל אבל לפי הרשב״א והר״ן הנ״ל בס״א בתיבות מותר. וזה דעת המתירין דלמטה שכ׳ הסמ״ק וטוש״ע:

יג. קרבן נתנאל שבת פרק כב אות ה

למאי דפרישית דאיירי במוסתקי אפילו לרבנן ניחא. אבל בהלכות וברמב״ם פרק כג הביאו מתני׳ דשובר חבית כצורתה ולא חלקו דוקא במוסתקי ונראה דס״ל אע״ג דרבנן מודים לר״א שאסור לקטום לחצות בו שיניו לא דמי דהתם איכא למגזר שמא יתקן קיסם לחצוץ בו שיניו ע״י כלי להחליקו ולמחקו... ומהתימא על רבינו ועל כל המחברים דאתי׳ בתרי׳ ובפרט על הרב ב״י דכליל בהקדמתו כל מקום שהרי״ף והרמב״ם קיימי בחד שיטה שקים ליה כותייהו ומאיזה טעם לא הביא כלל דעת הרי״ף והרמב״ם להתיר אפילו לכתחילה בלא מוסתקי וצ״ע, ועכ״פ לדינא אני אומר ע״י צירוף קל אני אסמוך על דבריהם להתיר לשבור כלי שלם להוציא אוכלין אפילו לכתחילה כנלע״ד.

יד. שו״ת יחווה דעת חלק ב סימן מב

נמצא שרוב הפוסקים, ועל צבאם הרי״ף והרמב״ם, סוברים שגם כלי שלם מותר לשבור בשבת כדי ליטול ממנו מאכל או משקה. וקרוב לומר שגם מרן השלחן ערוך, אילו ראה דברי הפוסקים הנ״ל, היה פוסק להקל אפילו שלא במוסתקי. ולפי זה דעת לנבון נקל שמותר לפתוח את הבקבוק בשבת, ואף על פי שהוא מנתק ומפריד בפתיחתו את הטבעת שבשולי המכסה, ושוב לא תצלח למאומה, ונחשב כמקלקל, מכל מקום כיון שאינו מתכוין בזה אלא ליטול המאכל או המשקה, מותר, כדין השובר חבית ליטול ממנה גרוגרות. ובאמת שבפתיחת המכסה והסרתו מהבקבוק, אף שבזה יהיה אפשר להשתמש בו כפקק לבקבוק, אינו נחשב כעושה כלי, הואיל וכבר נקרא עליו שם כלי עוד לפני הידוקו בצואר הבקבוק, וגם לאחר שנצמד והתהדק סביב הבקבוק, לא ירד מעליו תורת כלי, שהוא ממשיך לשמש כמכסה לבקבוק שנמצד אליו. וכשפותחו אינו נחשב כמתקן כלי.

טו. שו״ת ציץ אליעזר חלק ו סימן לה

אמנם השלטי הגבורים שם כותב דנראה דעת הרמב״ם כדעת התוס׳ והרא״ש ואעפ״י שלא הזכיר דבר זה להדיא, דהרי ס״ל דיש בנין וסתירה בכלים כמ״ש בפ״י מהל׳ שבת גבי האי מאן דעביד חביתא והכי מוכח בפכ״ב מהל׳ שבת דס״ל כפי׳ התוספות והכי כתב סמ״ג כתוספות, א״כ ס״ל נמי דדוקא בכלי עשוי משברי כלים הוא דשרי לחתוך אותו אבל כשהוא שלם אסור בכל ענין עי״ש.

אבל כבר כתב להשיג על השלטי הגבורים בשיירי כנה״ג סי׳ שי״ד הגב״י אות ב׳ וכותב: ולי קשה שיסתום הרמב״ם ז״ל דבריו במקומו העיקרי מפני מה שכתב במקום אחר ואין זה דרך הרמב״ם ז״ל, ועוד הרי״ף ז״ל שלא גלה דעתו דיש בנין וסתירה בכלים אדרבה כתב הר״ן ז״ל בפ׳ כירה שדעתו שאין בנין וסתירה בכלים למה לא ביאר במתניתין במאי איירי, ויותר נכון לומר דמחלקין כחילוק הר״ן ז״ל בין כלי גדול לכלי קטן ולא הוצרכו לפרשו דשמה מוכיח דסתם מגדל היא גדולה וחבית היא קטנה עכ״ל

טז. חזו״א או״ח סי׳ נא אות יא

קופסאות של שמן או של דגים העשוין מטסי ברזל ורצופין מכל צד, וחותכין בסכין את הטס שעל הפתח, נראה דלא דמי כהסרת מגופה דשרי דהכא מרוצף באבר ובבדיל והוי כחיבור עיקר הכלי, ומיהו משום סתירת כלי ליכא כאן שאין כאן סותר כלל שהפתיחה תיקון, וסתום מכל צד לאו כלי הוא, וכשעושה לו פתח נעשה כלי, ומקום הספק בזה הוא בשאין דעתו על הקופסא אלא להוציא מה שבתוכה ולזורקה באשפה, וזה חשיב כשובר חבית ליטול הגרוגרות, וכמתיז ראשה בסייף וכקוטם להריח וכשובר חותמות שבכלים, אמנם יש לאסור משום גזרה דלמא יכוון לשם פתח ומשום זה מוקי לה ביצה לג במוסתקי, והרבה בני אדם דעתם על הקופסא לשמש בה להניח בורית או מסמרים וכיו״ב, וזימנין דאינו אוכל את כל הדגים השתא וניחא ליה בשימושה ולא דמי למתיז ראשה בסייף, דהתם בפתוחה ומגופפת במגופה, ואין המגופה חיבור, והתזת גופה קלקול ולא בנין, אבל כל דניחא לי׳ בשימוש כלי דידה חשוב פתח, ואפשר דאף בדעתו לזורקה, אין מתחשבין עם כוונתו, דלא מצינו היתר שבירה, אלא ביש לחבית פתח, אבל גשם חלול בפנים, וסתום מכל צד, כל שעושה לו פתח, חשוב בנין, והרי בשובר, צריך ליזהר שלא ליפות את הנקב, והכא שמחליף גוף אטום לצורת כלי, בכל שבירה שעושה חשוב כנקב יפה, ולא גרע מנקבה בצדה דאסור.

יז. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמו עמוד א

תניא חדא חותלות של גרוגרות ושל תמרים מתיר ומפקיע וחותך ותניא אידך מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך לא קשיא הא רבנן הא רבי נחמיה דתניא רבי נחמיה אומר אפילו תרווד ואפילו טלית ואפילו סכין אין ניטלין אלא לצורך תשמישן

יח. רש״י מסכת שבת דף קמו עמוד א

חותלות - כלי של כפות תמרים, ועושין כמין סלים, ונותנים לתוכן תמרים רעים להתבשל.

יט. בית יוסף אורח חיים סימן שיד

גרסינן בגמרא בפרק חבית (קמו.) תני חדא חותלות של תמרים ושל גרוגרות מתיר ומפקיע וחותך. ופירש רש״י מתיר. אם הכיסוי קשור בחבל: מפקיע. סותר שרשרות

החבל עכ״ל. וכתב הרמב״ם דין זה (פרק י סוף ה״ג). וזה לשון הכל בו (סי׳ לא כו ע״ד) חותלות של תמרים מתיר הקשרים ומפקיע כל החבלים ואפילו בסכין ואפילו גופן של חותלות לפי שכל זה כמו ששובר אגוז או שקדים בשביל האוכל שבהם עכ״ל.

כ. שולחן ערוך אורח חיים סימן שיד

חותלות (פי׳ מיני כלים) של תמרים וגרוגרות, אם הכיסוי קשור בחבל, מתיר וסותר שרשרות החבל וחותך אפילו בסכין, ואפי׳ גופן של חותלות, שכל זה כמו ששובר אגוזים או שקדים כדי ליטול האוכל שבהם.

כא. פרי מגדים א״א שיד סקי״ג

עי׳ פרש״י שבת קמו ע״א חותלת תמרים רעים להתבשל, הטעם דע״י כך מתבשלים ולא עשויים כבית קיבול הוה כשומר הפרי הא לא״ה אסור... וחותלת תמרים רעים כיון שצריכים להני כלים דמי לשובר אגוזים אבל גורגרת קשה ואולי הם עשוים מחתיכות קטנים דמי למוסתקי יעו״ש, וא״כ כלים גמורים אין עשוים מחתיכות קטנים אסור אם אין עשוים להתבשל תמרים...

כב. שו״ת אגרות משה או״ח א סימן קכב ענף ט

והנה בתיבות של שפראטן וקענס של מיני אוכלין יש בהרבה מהם היתר מטעם אחר, דהנה בדין חותלות של גרוגרות ושל תמרים שתניא שבת קמ״ו שמתיר ומפקיע וחותך, איתא בש״ע שי״ד סעי׳ ח׳ טעם חדש מטעם שכל זה הוא כמו ששובר אגוזים או שקדים כדי ליטול האוכל שבהם ולכן מותר אף לחתוך גופן של חותלות, פי׳ שהחותלות נבטלו להתמרים וגרוגרות ונחשבו כמו קליפת הפרי, והטעם בזה כתב הפמ״ג באו״א ס״ק י״ג דכיון דע״י כך מתבשלים התמרים רעים כדאיתא ברש״י ונמצא שנעשו החותלות לא לבית קבול כשאר כלים אלא לגומרם שיהיו ראוין לאכול לכן נחשבים כשומר הפרי ומחמת טעם זה הוקשה לו בס״ק י״ד על גרוגרות דהם א״צ להתבשל בכלים ואין צריכין להכלים אלא לבית קבול ומ״ט גם של גרוגרות מותרין ולכן דחק שבגרוגרות הוא מטעם אחר שעשוין מחתיכות קטנות ודמו למוסתקי. והוא תמוה מאד דהא בש״ע נקט תמרים וגרוגרות בחדא מחתא ואתרוייהו מסיק הטעם שהוא כמו ששובר אגוזים, וגם א״כ יש חלוק לדינא בכלי שלם שבתמרים רעים שמתבשלים שם יהיה מותר ובגרוגרות יהיה אסור וכמפורש כן בפמ״ג שכלים גמורים שאין עשוין מחתיכות קטנות אסור אם אין עשוין להתבשל שם תמרים עי״ש [ותיבת אבל שבפמ״ג הוא ט״ס וצריך להיות אם] וא״כ איך עירבן הש״ע.

ולכן הנכון לע״ד שחותלות הם כלים שעשוין רק לתמרים וגרוגרות אלו שאחרי שאוכלין אותם זורקין הכלים לאשפה ואין משמרין אותם להניח בהם תמרים וגרוגרות אחרים או להשתמש בהם לדברים אחרים, ולכן אינם בשם כלים כיון דעשוין שישתמשו רק לתמרים וגרוגרות אלו אלא נבטלו להתמרים וגרוגרות שבהם ונחשבו כמו קליפת אגוזים דהוי רק כמו שעשו קליפה להם כיון דשייכין רק להם ויותר לא ישתמשו בהם ומ״ל קליפה שבידי שמים או שנעשה בידי אדם, ואין נוגע לנו מאיזה טעם עושין זה כיון דעכ״פ נעשה הכלי רק לפירות אלו הוא רק כקליפה ואינו בשם כלי. איברא דבתמרים עושין זה להתבשל שם אבל לא בשביל זה הוא כקליפה, ואין כוונת רש״י בזה שכתב שמתבשלים שם שזהו ההיתר שדוקא מחמת זה נחשב כקליפה דהא א״כ יקשה גרוגרות שלא כתב ע״ז רש״י כלום, וגם לא משמע לשון רש״י שהוא לטעם על ההיתר, וגם הא לרש״י מותר אף בכלי שלם העשויה לקבל ובודאי לא היה צריך לטעם זה, אלא הוא פירוש בעלמא שנקט האמת על מה עושין חותלות בתמרים אבל אינו לטעם, דטעם ההיתר לרש״י הוא כטעם היתר שבירת חבית וכל כלים שמותר לדידיה, ולהש״ע שאוסר בכל כלים הוי ההיתר בחותלות מטעם שהוא כקליפה אבל לא מחמת שמתבשלין בו הוא כקליפה דאם היו משתמשין בו אח״כ לבשל בו תמרים אחרים או לדברים אחרים היה זה בשם כלי אף שמתבשלים שם, אלא שהוא מחמת דדרך העולם שזורקין אותו לאבוד וא״כ נעשה רק לתמרים אלו שלכן הוא כקליפה, ולכן אף חותלות של גרוגרות שאין מתבשלין שם נמי הוא כקליפה כיון דדרך העולם שזורקין אותו לאבוד אחר שאוכלין הגרוגרות ונמצא שנעשה רק לגרוגרות אלו. וזהו פירוש טעם הש״ע שנתן טעם על מה שמותר לקרוע החותלות אף שהוא כלי שלם שאסור לדידיה משום שבחותלות הוו כקליפת אגוזים מחמת שנעשו רק לפירות אלו כמו קליפה דבידי שמים. וזהו פירוש אמת ונכון לע״ד בדברי הש״ע.

וא״כ יש למילף מזה גם לכל כלי שנעשה כה״ג כמו שיש בהרבה קענס ותיבות שפראטן שנעשין הכלים רק בשביל אוכלין אלו ואחר שאוכלין אותן זורקין את הקענס לאשפה וכ״ש כשמתקלקלין ואין ראוין כלל להשתמש בהם עוד הפעם שיש להתיר משום שהקענס הם כקליפה להאוכלין שבהם. אבל טעם היתר זה הוא רק כשידוע שבני המדינה זורקין אותם אחר שאוכלין לאשפה, אבל אם יש בנ״א שמשתמשים בהם לאיזה דברים אחרים ליכא היתר זה. ובצוקער שנמכרין חבילות כרוכין בנייר ובשק של נייר, כשהן רק לצוקער אלו הוי כקליפה שידוע שמשליכין את שק הנייר ונייר הנכרך בו לאשפה, יש להחשיבם כקליפה ומותר לכו״ע מטעם הש״ע שפי׳ בהיתר חותלות.